

PÁRTOK FÉLIDŐBEN

PÁRBESZÉD

2020

A Republikon Intézet „Pártok félidőben” című új sorozatában számba vesszük a parlamenti frakcióval, továbbá európai parlamenti mandátummal rendelkező pártokat, azok népszerűségi sorrendje szerint. Az elemzés apropóját a 2018-2022-es parlamenti ciklus félideje adja, így kitérünk legfrissebb választási eredményeikre, népszerűségi mutatóikra, fő üzeneteikre, konfliktusaikra, valamint értékeljük kilátásaikat a 2022-es választásokig. Sorozatunk a koronavírus-járvány idején jelenik meg. Mivel egy folyamatosan változó helyzetről van szó, annak következményeivel későbbi elemzéseinkben kívánunk foglalkozni.

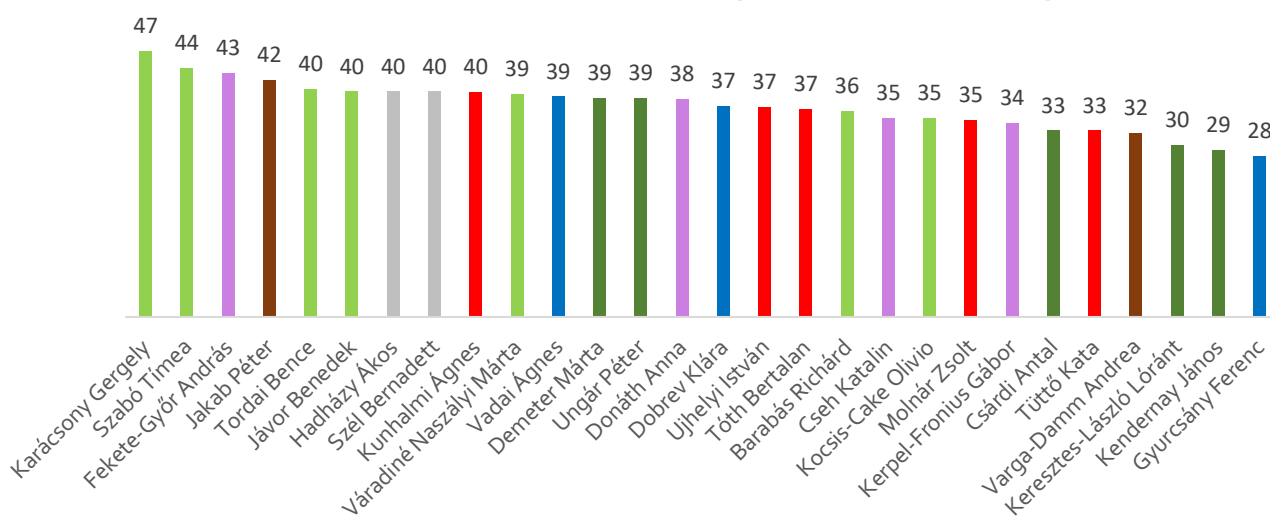
BEVEZETÉS

A Párbeszéd a magyar politikai palettán zöld, baloldali pártként van jelen, számos szakpolitikai kezdeményezésükben képviselik ezeket az értékeket. Egyik legfontosabb ügyük az alapjövedelem bevezetésének szorgalmazása. A zöld értékek ugyanilyen meghatározóak a párt identitásának alakulásában, a Párbeszéd nagyon következetesen képviseli a zöld, környezetvédő álláspontot. A Párbeszéd ezen túl megalakulása óta azt az utat követi, ami a létrehozásának is kiváltó oka volt: a párt nyitottan áll az ellenzéki pártokkal való együttműködéshez, és aktívan részt is vesz benne. Amikor 2013-ban a Párbeszéd Magyarországért pártot megalapító politikusok kiléptek az LMP-ből, a távozást éppen az indokolta, hogy nem volt egyetértés a párton belül a később ugyancsak párttá váló Együttel való szövetség megalakításáról. A Párbeszéd azóta is ezen az úton jár, nemcsak nyitott az ellenzéki pártok közötti együttműködésre, gyakran kezdeményezője is annak, legyen szó közös listáról, közös jelöltekről vagy az előválasztás lebonyolításáról.

A Párbeszéd esetében elkerülhetetlen, hogy kiemeljünk személyeket is, hiszen a párt politikusai vezetik az ellenzéki népszerűségi listát. A párt két társelnöke, Karácsony Gergely és Szabó Tímea a legnépszerűbb ellenzéki politikusok. Karácsony Gergely pedig két választáson is kulcsszerepet vállalt az ellenzéki együttműködésben: 2018-ban miniszterelnökjelöltként mérettette meg magát, 2019-ben pedig a főpolgármesteri címért indult, amelyet az azt megelőző előválasztással egyetemben el is nyert. A Párbeszéd legfőbb erőssége itt mutatkozik meg: a párt politikusai rendkívüli népszerűségnek örvendenek. Ezzel áll szemben az, hogy a párt támogatottsága nem tud kitörni a parlamenti küszöb alatti zónából. Így tehát világos a feladat a párt számára: politikusainak egyéni népszerűségét át kell váltania a párt támogatottságára.

A Párbeszéd népszerűsége több szempontból is érdekes kérdésnek bizonyul. Egyrészt, azt látjuk, hogy politikusaik népszerűek, mind az ellenzéki szavazók, mind a teljes népesség körében jó eredményeket tudhatnak magukénak. Legutóbbi, 2020 februárjában megjelent ezzel kapcsolatos elemzésünkben mindkét csoport esetében a Párbeszéd két társelnöke, Karácsony Gergely és Szabó Tímea foglalta el az első két helyet az ellenzéki politikusok népszerűségi listáján.

Ellenzéki politikusok népszerűsége - teljes népesség (%)

1. ábra (forrás: Pártok, politikusok, értékek, Republikon Intézet)

A pártpreferencia mérések során azonban rendre alacsony eredményt ér el a Párbeszéd. Másrészt, a párt népszerűségének egyértelmű meghatározását az is nehezíti, hogy a választásokon nem egyedül indultak, így volt ez a 2018-as országgyűlési választáson és a 2019-es európai parlamenti választáson is. A Párbeszéd közös listát állított az MSZP-vel, de az elért eredmények nem bonthatók le oly módon, miszerint bizonyos számú szavazat az egyik, míg a további szavazatok pedig a másik párt miatt érkeztek volna a közös listára. A két párt természetesen teljesen más háttérrel rendelkezik: míg az MSZP egy mindenki által ismert tömörülés, a Párbeszéd egészen más helyzetből indul, hiszen rövidebb ideje létezik. A pártszövetség listája a 2018-as országgyűlési választáson 11,9 százalékot ért el. A Párbeszéd szempontjából fontos eredmény volt, hogy a budapesti 10-es választókerületben Szabó Tímea nyerte el a mandátumot. A párt társelnöke ráadásul több mint 10 százalékponttal jobb eredményt ért el Menczer Erzsébet, Fidesz-KDNP jelölnél (48,15 és 36,36 százalék) és ezzel az egyik legmagasabb arányú ellenzéki győzelmet érte el. Listáról további két párbeszédese képviselő jutott be a Parlamentbe, Karácsony Gergely, aki később zuglói polgármesteri munkája miatt lemondott mandátumáról,

átadva azt Kocsis-Cake Olivio pártigazgatónak, valamint Tordai Bence. Az országgyűlés megalakulásakor hozzájuk csatlakozott Bósz Anett (Liberálisok) és Burány Sándor (MSZP), így sikeresen frakciót alakított a Párbeszéd, a frakcióvezetői posztot Szabó Tímea tölti be.

Az Európai Parlamenti választáson 2019 májusában ismét az MSZP-vel szövetségben indult a Párbeszéd. 6,61 százalékos eredményükkel mindössze 1 képviselőt küldhettek Brüsszelbe, a mandátumot pedig az MSZP politikusa, Ujhelyi István kapta. Mindez azt is jelentette, hogy a párbeszédes Jávor Benedek EP-képviselősége véget ért, azonban az önkormányzati választások óta ismét Brüsszelben végez munkát, mint Budapest Főváros Brüsszeli Képviseletének vezetője.

Az ellenzék számára sikeres őszi önkormányzati választást a közös főpolgármester-jelölt kiválasztására rendezett előválasztás előzte meg. Az előválasztás létrejöttében kulcsszerepe volt a Párbeszédnek: a párt egyrészt régóta elkötelezett volt a módszer mellett, másrészt Karácsony Gergely csak úgy vállalta az indulást, ha az ellenzéki pártok közös jelöltje előválasztáson dől el. Az első forduló résztvevői az MSZP-s Horváth Csaba és a Párbeszéd társelnöke, Karácsony Gergely voltak. A nyáron rendezett második fordulóban két további jelölttel versenyzett Karácsony: a DK színeiben elinduló Kálmán Olga és Kerpel-Fronius Gábor, a Momentum jelöltje mérettették meg magukat. Ekkor a DK és a Momentum népszerűsége is épp lendületben volt a sikeres EP-választás után, az MSZP és a Párbeszéd közös listája viszont nem szerepelt jól, ennek ellenére a párbeszédes politikus fölényesen tudta megnyerni az előválasztás második fordulóját is.

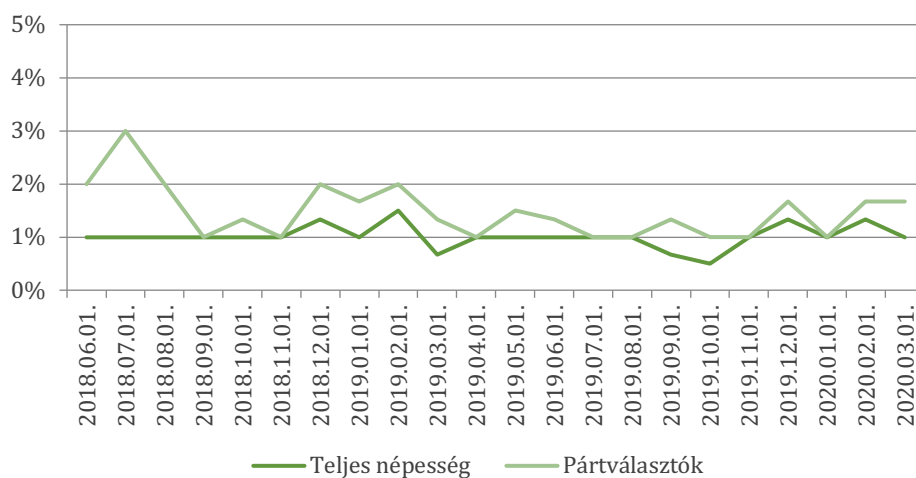
Előválasztás, első forduló		Előválasztás, második forduló	
Karácsony Gergely	81%	Karácsony Gergely	49%
Horváth Csaba	19%	Kálmán Olga	37%
		Kerpel-Fronius Gábor	14%

Az önkormányzati választáson tehát a Párbeszéd politikusa lett a főpolgármester-jelölt, aki mint az ellenzéki pártok által támogatott közös jelölt, meg is nyerte a választást. Karácsony Gergely a szavazatok 50,86 százalékát szerezte meg, Tarlós István pedig 44,10 százalékot kapott. Budapesten három kerületben volt a párthoz valamilyen formában köthető jelölt, ketten meg is szerezték a polgármesteri címet. Váradiné Naszályi Márta az I. kerületben tudta legyőzni a 20 éve regnáló Nagy Gábor Tamást, ezzel az önkormányzati választás egyik legnagyobb meglepetését okozta. A Párbeszéd politikusa erős, a kerületben beágyazott jelöltként indult az akkori polgármester ellen és kiemelkedően aktív, fegyelmezett kampányt vitt végig. A Párbeszéddel kapcsolatban megemlítenő

Baranyi Krisztina győzelme a IX. kerületben, ahol a helyi előválasztás során a Párbeszéd az új polgármestert támogatta. Meg kell említeni továbbá Erdősi Évát, aki a XXI. kerületben indult polgármesternek. Budapesten kívül is részese volt a párt az ellenzéki együttműködésnek, több megyei jogú városban is támogatták a győztes jelölteket. A párt, mint a jelölőszervezetek egyike tűnt fel az érdi, a miskolci, a salgótarjáni, a szombathelyi és a tatabányai polgármester mögött is, valamint támogatták Pintér Tamást Dunaújvárosban, Péterffy Attilát Pécsen és Botka Lászlót Szegeden.

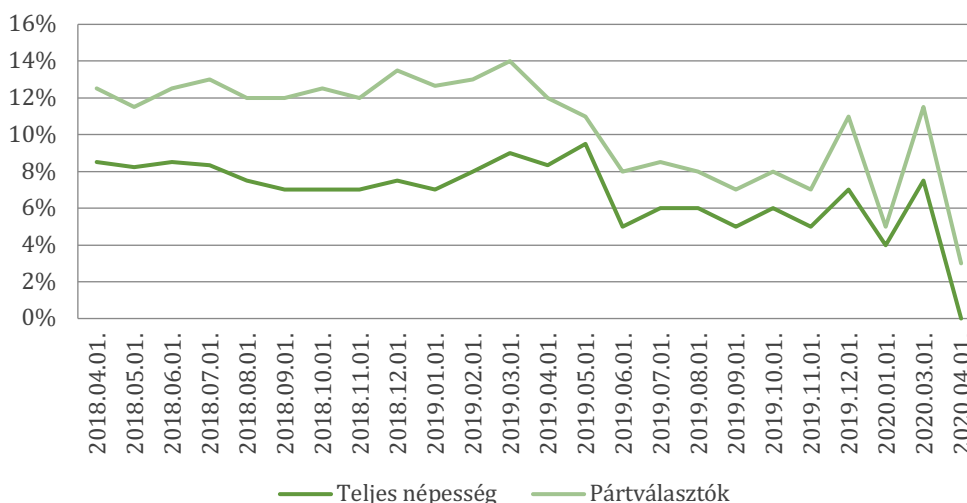
A pártpreferencia mérésében az MSZP-vel való közös listaállítás némileg bonyolítja a képet: sokszor az MSZP-t és a Párbeszédet közösen kérdezik a cégek a válaszadóktól, míg más esetekben külön adatokat publikálnak a pártok népszerűségéről. Éppen ezért, az eredmények áttekintését két módon is érdemes megtenni. A 2. ábra bemutatja, hogy milyen eredmények születtek a Párbeszéd külön mérése során, a 3. ábrán pedig az MSZP-vel közösen elért eredmények szerepelnek. Kizárólag a Párbeszéd eredményeivel foglalkozva elmondható, hogy a párt népszerűsége érdemben nem változik, 1-2 százalékos körüli támogatottságot tudhatnak magukénak.

A Párbeszéd népszerűsége

2. ábra (forrás: kozvelemenykutatok.hu)

Az MSZP-Párbeszéd népszerűsége

3. ábra (forrás: kozvelemenykutatok.hu¹)

ÜGYEK, SZAKPOLITIKAI KEZDEMÉNYEZÉSEK

A Párbeszéd egy zöld, baloldali párt, szakpolitikai kezdeményezései is mind ennek megfelelően alakulnak. A párt baloldali értéképviselésének legfontosabb eleme az alapjövedelem melletti kiállítás. Az alapjövedelem bevezetésének kezdeményezése a párt régóta napirenden tartott ügye, ami a magyar politikában egyértelműen hozzájuk kapcsolódó kérdés. Karácsony Gergely miniszterelnök-jelölti programjának is része volt az alapjövedelem, Zuglóban pedig polgármesterként bevezette a minimumjövedelem intézményét. A párt baloldaliságát további szakpolitikai kezdeményezések is alátámasztják, ehhez kapcsolódó lépés volt, mikor 2018 júliusában a Párbeszéd politikusai nem szavazták meg a képviselői fizetésemelést, és úgy döntöttek, hogy jótékony célra ajánlják fel az összeget. Kiemelték azt is, hogy olyan célra szánják ezt a pénzt, ami a párt értékeit képviseli, így például segítenék a független sajtót vagy a vidéki autonóm közösségeket.

A párt gazdaságpolitikai javaslataiban szerepet kap a munkavállalók érdekeinek védelme. 2018-ban két olyan kezdeményezés is köthető a nevükhöz, mely a dolgozók pihenő idejét bővítette volna: egyrészt, törvényjavaslatot adtak be arról, hogy ne legyenek hatnapos munkahetek, a plusz pihenőnapokat ne kelljen ledolgozni. Mindemellett, támogatták azt a kezdeményezést, mely munkaszüneti nappá minősítette volna december 24-ét. A témában kiemelt fontosságú volt a túlóratörvény, ez ellen a

¹ nincs 2020. februári adat

Párbeszéd is tiltakozott, politikusai aktívan részt vettek a különböző akciókban. 2018 decemberében a párbeszédes politikusok is részesei, sőt, kiemelt szereplői voltak a törvény megszavazását akadályozó akciónak az Országgyűlésben. Tordai Bence közvetítette élőben az ott történeteket, itt volt látható az is, hogy Szabó Tímeával közösen interjút készítettek Orbán Viktorral.

Az oktatással kapcsolatos kezdeményezéseik során a mindenki számára hozzáférhető oktatás mellett álltak ki. 2018 novemberében az MSZP-vel közösen adtak be több népszavazási kérdést is, köztük a Fidesz által 2008-ban feltett, ingyenes egyetemi képzésről szóló kérdést, majd 2019 nyarán javasolták az első diploma ingyenessé tételét.

Az egészségügy területén is számos kezdeményezése van a Párbeszédnek, 2019 novemberében, a Puskás Stadion átadásakor a párt felszólította a kormányt, hogy stadionok helyett az egészségügyi dolgozók bérének növelésére, valamint eszközökre költsenek. Az egészségügy kiemelt szerepe a sikeres főpolgármesteri kampányban is egyértelmű volt. A párt által képviselt ügyek között van még a lakhatás kérdése, a Párbeszéd többek között kidolgozott egy intézkedéscsomagot az egyetemisták helyzetének segítésére. Szintén kiemelten fontos ügyként áll ki a Párbeszéd a gyermekszegénység felszámolása mellett.

A baloldali értékek mellett a egy másik fontosabb témakör a Párbeszéd számára a környezetvédelem. Ezzel kapcsolatban a párt egyik kiemelt ügye Paks2 elutasítása. A Párbeszéd nem támogatja az atomenergia használatát. Jávor Benedek peres úton azt is elérte, hogy nyilvánosságra kerüljenek a szerződés részletei. A környezetvédelemmel kapcsolatos elkötelezettséget mutatja az is, hogy az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások mellett érvelnek, továbbá az olyan ügyek képviselete, mint a Városliget beépítésének és a római parti mobilgátnak az ellenzése, vagy a légszennyezettség elleni kiállítás a szmogriadó szigorításának kezdeményezésével.

Tordai Bence adta be azt a törvényjavaslatot, mely a klímavészhelyzet kihirdetéséről szólt, ezt decemberben tárgysorozatba vette az Országgyűlés. Április végén került sor a javaslat tárgyalására és megszavazására a Fenntartható fejlődés bizottságában. Tordai Bence beszámolt arról, hogy a Fidesz a javaslatot jelentősen módosította, az eredetileg megfogalmazott célok nagy részét kivette, a klímavészhelyzet sem kerül kihirdetésre. Novemberben széleskörű felháborodást váltott ki, hogy a kormány mindenféle figyelemfelkeltés nélkül indított konzultációt a klímavédelemmel kapcsolatban, erre reagálva a Párbeszéd elindította saját ilyen témájú konzultációját, hogy valódi lépések történjenek az ügyben. A zöld értékek képviselete Karácsony Gergely

főpolgármesteri munkájában is kulcsszerepet játszik. A téma fontosságát jelzi, hogy helyettesei egyike klímavédelmi és fejlesztési főpolgármester-helyettes, a posztot pedig Dorosz Dávid, a Párbeszéd politikusa tölti be.

2019 végén jelentős sikert könyvelhetett el a párt, ugyanis kezdeményezésük az Alaptörvény módosítására célba ért. Novemberben adták be javaslatukat, hogy kerüljön ki a hetedik módosítás során beemelt rész a közigazgatási bíróságokról. A kormány egyébként már korábban visszakozott az ezzel kapcsolatos korábbi szándékaitól, decemberben pedig az alaptörvény-módosítás is megtörtént.

2020 januárjában a média törvény módosítására adott be javaslatot a Párbeszéd, mivel a párt szerint a közmédia megsértette a közszolgálati tájékoztatással kapcsolatos jogszabályokat a Karácsony Gergellyel készített interjú során.

A Párbeszéd politikájának további fontos eleme, hogy határozottan kiáll a női egyenjogúság mellett, legyen szó az erőszak visszaszorításáról, a nők politikai részvételéről, vagy a gyermekneveléssel kapcsolatos intézkedések fejlesztéséről.

KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

2018-ban az országgyűlési választások után a Párbeszédnek sikerült frakciót alakítania, de májusban, mindössze egy hónappal a választások után máris veszélybe került a frakció sorsa, amikor Bósz Anett, a Liberálisok politikusa úgy döntött, hogy elhagyja a Párbeszéd frakcióját. A Párbeszéd frakció megszűnésének veszélye mindössze két napig tartott, ekkor ugyanis Mellár Tamás, független országgyűlési képviselő bejelentette, hogy belép a frakcióba. Hangsúlyozta, hogy ezzel nem válik párttaggá, valamint, hogy Karácsony Gergely munkáját már korábban is segítette, illetve elmondta, hogy a frakcióhoz való csatlakozással az ellenzéki együttműködést szeretné segíteni.

Az önkormányzati választások előtt további belső konfliktust okozott az ellenzéki együttműködésen belül az előválasztás második, nyári fordulója. Jelentős fordulat volt, mikor a Demokratikus Koalíció úgy döntött, mégsem Karácsony Gergelyt támogatják, hanem saját jelöltet indítanak. Karácsony Gergely egy interjúban elmondta, hogy ő Kálmán Olga indulásának bejelentése előtt percekkel tudta meg, hogy a DK is elindul az előválasztáson. Bár ez egyértelműen sebet ejtett a pártok közötti bizalmon, az előválasztást sikeresen megtartották, az eredmények kihirdetése után pedig folytatódott a közös ellenzéki munka a győztes októberi szereplésért.

A vizsgált időszakban meghatározó esemény volt a párt életében, hogy az Állami Számvevőszék 2018 októberében kezdeményezte a Párbeszéd és a Momentum költségvetési támogatásának felfüggesztését. Mindezt azzal indokolták, hogy az ellenőrzés során a két pártot nem tudták elérni a megadott székhelyeiken. A Párbeszéd közölte: „A párt az év elején költözött, de mindig minden adatot időben elküldött a törvényszéknek és az illetékes hatóságoknak, az új székhely bejegyzése folyamatban van. A Párbeszéd eddig és a jövőben is áll az Állami Számvevőszék rendelkezésére és bemutat minden kért adatot”. A támogatás felfüggesztése január 15-ig tartott, azonban egy nappal később, az ellenőrzés lezárásakor az ÁSZ ismét kezdeményezte a Momentum és a Párbeszéd költségvetési támogatásának felfüggesztését. A Párbeszéd támogatásának felfüggesztését ezúttal közreműködési kötelezettségük elmulasztásával indokolta az ÁSZ.

A CIKLUS MÁSODIK FELÉNEK KILÁTÁSAI

A 2022-es országgyűlési választásig hátralévő két évben a Párbeszéd számára elsődleges fontosságú, hogy növelje a párt támogatottságát. Ebben elsősorban az segítheti őket, hogy politikusaik a legnépszerűbb ellenzéki politikusok között vannak, a két társelnök, Karácsony Gergely és Szabó Tímea pedig vezeti is a népszerűségi versenyt. Látható tehát, hogy a szavazók kedvelik a párt politikusait, ez a szimpátia mégsem tud megmutatkozni a párt népszerűségében. Ennek javítására meg kell találniuk a Párbeszéd politikusainak azokat a lehetőségeket, ahol az általuk képviselt ügyekben, az egyes kezdeményezések, különböző akciók során tevékenységüket egyértelműbben tudják társítani a párthoz. Ez mindenkinek, de főleg egy kispártnak nagy kihívás: a hol közösen mozgó, hol külön mozgó ellenzéki pártok önálló mozgását egy átlagos választó nagyon nehezen tudja követni, elkülöníteni.

A Párbeszédben tehát a legfőbb erőforrást politikusaik adják. A párt politikusai népszerűek, és ez a népszerűségi listákat vezető két társelnök mellett sok más politikusukról is elmondható. Példaként említhető Tordai Bence, akinek népszerűsége aktív, sokszor harcias politikájában rejlik. Hozzá kötődik az önkormányzati választás előtti időszak egyik legemlékezetesebb eseménye, mikor szeptember 13-án, egy sajtótájékoztatón kérdezte Tarlós Istvánt a főpolgármesteri vitáról. Az akkori főpolgármester egy megafonon keresztül beszélt Tordaihoz, majd percek alatt tartó parázsvita folyt a két politikus között.

Fontos továbbá, hogy a Párbeszéd politikusi sok helyen pozícióban vannak, és így tudják képviselni a párt értékeit. Fővárosi szinten tevékenykedik Karácsony Gergely főpolgármester, valamint Dorosz Dávid főpolgármester-helyettes, I. kerületi polgármester V. Naszályi Márta, továbbá számos párbeszédés politikus dolgozik alpolgármesterként, így Kovács Márton a II. kerületben, Béres András a III. kerületben, Temesvári Szilvia a VI. kerületben, Szücs Balázs a VII. kerületben, Barabás Richárd a XI. kerületben, Szabó Rebeka a XIV. kerületben, Petrovai László a XVIII. kerületben, Szabó Zsolt pedig Dunaújvárosban.

A pártot kedvelt politikusi mellett az is sikerekhez vezetheti, hogy tevékenységük során mindig nyitottan állnak a további politikai szereplőkkel való együttműködéshez, közös listákon szerepelnek más pártokkal, közös jelölteket támogatnak, részesei és kezdeményezői voltak az előválasztásnak. Ez a politizálás pedig szimpatikus lehet a választók számára, különösen az után, hogy az önkormányzati választás igazolta a széles körű ellenzéki együttműködés stratégiáját. Az ellenzéki együttműködés előmozdítójaként a Párbeszéd képes lehet a ciklus második felében politikusainak népszerűségét a szervezeti megerősödésben hasznosítani. A párt támogatottságának növelése pedig a 2022-es indulás részleteit eldöntő tárgyalási folyamatban is nagyon fontos tényező lehet.

A párt jövőjét tekintve alapvető fontosságú kérdés, hogy hogyan alakul a továbbiakban a szövetségi politikája, hiszen az önálló politizálás mellett a párt előtt több szövetségi alternatíva is áll. Az MSZP-Párbeszéd szövetség két választáson is közös listát állított, és miközben látható, hogy van közös munka és sok kérdésben együttműködik a két párt és két frakció, a két párt működését alapjaiban átható szövetség nem jött létre. Nagy kérdés, hogy a párt merre megy tovább a szövetségi politika szintjén, hiszen felmerült, hogy az MSZP-vel fűzze szorosabbra a kapcsolatot, de az is, hogy az LMP-vel. Előbbi esetén befolyásolhatja őket, hogy az MSZP jelentősen veszített támogatottságából, viszont túl vannak már közös kampányokon, tehát van mire tovább építkezni. Az LMP-ről szintén elmondható, hogy csökkent a támogatottságuk, mellettük szólhat viszont, hogy így két, a zöld értékeket hangsúlyozó párt egyesülne újra. Mindkét opcióval kapcsolatban felmerült a laza együttműködéstől kezdve a szervezeti egyesülésig sok forgatókönyv, azonban egyelőre nem dőlt el a kérdés, hogyan folytatja útját a Párbeszéd.